

Шариат масаласида уялмай сўраш | Ҳадис дарслари (254-дарслари)

19:00 / 01.11.2023 1762

«Мустаҳоза» калимаси энг кўп ҳайз муддатидан ортиқ вақтда ҳам қон кўраверадиган аёлга нисбатан айтилади.

«Унинг ўз одатига қайтиши» дейилишига сабаб шуки, одат бўйича неча кун ҳайз кўрадиган бўлса, ўшанча кунни ҳайз ҳисоблайди, ундан сўнг ҳайздан чиққанда нима қилса, шуни қилади. Ортиқча қонни истеҳоза ҳисоблайди.

«Кучли қонни ҳайз деб эътибор қилиш» дегани агар одатда неча кун ҳайз кўриши аёлнинг эсидан чиқиб қолса ёки аввал ҳайз кўрмаган бўлса, қон кучли келган кунларини ҳайз, қон кучсиз келган кунларини эса истеҳоза деб ҳисоблайди.

Агар қон кучли ёки кучсиз бўлмай, бир хилда келса, ҳайзнинг аксар муддатидаги вақтни ҳайз ҳисоблаб, ундан ортиғини истеҳоза ҳисоблайди.

Ҳанафий мазҳабида ҳайзнинг аксар муддати ўн кундир.

Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васаллам:

«Бокира қизнинг ва турмушга чиққан аёлнинг оз ҳайзи уч кундир, кўп ҳайзи ўн кундир», деганлар.

أَهْنَعُ هَلْ لِي ضَرَّةٌ شَيْءٌ أَعْنَعُ
شَيْءٌ يَبْحِي بِأْتَنْبَةً مَطَافٌ نَأْ
هَلْ لِي يَلْ صِيَّبٌ نَلَا تَلْ أَسْ
يُنَا: تَلْ أَقْفَمٌ لَسَوْ هِيَلَعُ
عَدَافٌ رُهُ طَأْ أَلْفُ ضَاخَتْ سَأْ
كِلْ ذُنَا، أَلْ: لْ أَقْفَمُ؟ أَلْ صِلَا
، هَضْ يَخْلِبْ سِيَلْ وَ قُرْعُ
رَذَقَ أَلْ صِلَا يَغْدُنْ كَلْ وَ
تَنْ كِي تَلْ مَائِ أَلَا
مُثْ أَهِي فَنِي ضِي خَتْ
يَفَوْ، يَلْ صَوْ يِلْ سَتْ غَا
هَضْ يَخْلِبْ تَلْ بَقَا إِذَا: هِي أَوْرُ
تَرْبُدَا إِذَا وَ، أَلْ صِلَا يَغْدَفُ

يَلَصَّوْ مَدْلَا كُنَّع يَلْسُغَاف.
يُذِمُّرَّتْ لَادَاوُ، ةَسْمَخُ لَاهَاوَر.
يُتَحِّهَآلَصُّ لِكُلِّ يِيَّضَوَّتَو.
تُقْوَلَا كِلْ ذَا عِيَجِي.

Оиша розияллоҳу анҳодан ривоят қилинади:

«**Фотима бинти Абу Ҳубайш Набий соллаллоҳу алайҳи васалламдан:**

«**Мен истеҳоза бўламан, пок бўлмайман. Намозни қўяманми?» деб сўради. У зот:**

«**Йўқ! Албатта, у томир (узилганидан)дир. Ҳайз эмас. Лекин сен одатда ҳайз кўрадиган кунларнинг миқдоридан намозни қўй. Сўнгра ғул қилиб, намозни ўқийвер», дедилар».**

Бошқа бир ривоятда:

«**Ҳайз (кунлари) келса, намозни қўй. Қачонки у (кунлар) ўтиб кетса, ўзингдан қонни ювиб, намозни ўқийвер», дедилар», дейилган.**

Бешовлари ривоят қилганлар.

Термизий:

«**Нариги вақт келгунча, ҳар намозга таҳорат қил», дедилар»ни зиёда қилди.**

Шарҳ: Аввало Фотима бинти Ҳубайш розияллоҳу анҳо билан танишиб қўяйлик:

Фотима бинти Ҳубайш ибн Мутталиб ибн Асад ибн Абдул Уззо ал-Қурайшил-Асадия.

Мазкур ҳадисни Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васалламдан сўраганлари билан машҳур бўлган Фотима бинти Ҳубайш розияллоҳу анҳо

фаржларидан доимо қон келиб турадиган беморликка учраган эканлар. У кишининг:

«Мен истеҳоза бўламан, пок бўлмайман» деганларидан шу маъно тушунилади. Яъни, қон тўхтамайди. Ҳайз вақтида қон келгани учун намоз ўқиб бўлмас эди. Энди доим қон келиб турадиган бўлиб қолди. Нима қилиш керак? Умр бўйи намоз ўқимай юраверадими?

Бу саволни Фотима бинти Ҳубайш розияллоҳу анҳо Пайғамбар соллаллоҳу алайҳи васалламдан сўрадилар ва:

«У зот: «Йўқ! Албатта, у томир (узилганидан)дир. Ҳайз эмас. Лекин сен одатда ҳайз кўрадиган кунларнинг миқдорида намозни қўй. Сўнгра ғусл қилиб, намозни ўқийвер», дедилар».

Демак, аёл кишидан доимо қон келиб туриши – беморлик. Баъзи томирлар узилгани учун доимо қон келади. Шунинг учун ундай дардга чалинган аёл соғлиқ вақтдаги одати бўйича неча кун ҳайз кўрадиган бўлса, ўша кунларни ҳар тарафлама ҳисоблаб, аниқлайди ва мазкур кунларнинг намозини ўқимайди. У кунлар тамом бўлгандан кейин эса ҳайзнинг ғуслини қилади ва истеҳоза қони келиб турса ҳам намозини ўқийверади.

Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васалламнинг бошқа бир ривоятда:

«Қачонки ҳайз (кунлари) келса, намозни қўй. Қачонки у (кунлар) ўтиб кетса, ўзингдан қонни ювиб, намозни ўқийвер», деганларидан ғусл қилмаса ҳам бўлар экан, деган гап келиб чиқмайди.

Аввало ўзи шу гапнинг ичида ғусл маъноси бор.

Қолаверса, ғусл қилиш зарурлиги жуда ҳам равшан иш. Шунинг учун уни доимо зикр қилишга ҳожат йўқ. Учинчидан, ўзингдан қонни ювиб, деганлари ҳар намозга бир таҳорат қилиш маъносини ҳам англатади.

Бу маъно Имом Термизий келтирган зиёдадаги:

«Нариги вақт келгунча, ҳар намозга таҳорат қил» деган жумлада ҳам таъкидланади. Бу, яна ҳайз вақти келгунча, деганларидир.

Ушбу ҳадисдан олинадиган фойдалар:

1. Шариат масаласини аёл бўлсин, эркак бўлсин, уялмай сўраб, ўрганиш кераклиги.

2. Мустаҳоза (одатдан ташқари қон кўрган) аёл намозларини қўймай ўқиши лозимлиги.
3. Истеҳоза қони ҳайз эмас, узилган томирдан чиқаётган қон эканлиги.
4. Истеҳозали аёл одатдаги ҳайзи миқдорича кунларни ҳайз ҳисоблаб, ўша кунлари ҳайзга оид ҳукмларга амал қилиши.
5. Истеҳозали аёл одатдаги ҳайзи миқдорича кунлар ўтганидан кейин ғусл қилиши ва намозини ўқийвериши лозимлиги.
6. Истеҳозали аёл ҳар намозга таҳорат қилиши лозимлиги.

«Ҳадис ва ҳаёт» китобининг 4-жузи асосида тайёрланди.

Ушбу китоб Ўзбекистон Республикаси Дин ишлари бўйича қўмитанинг 2022 йил 18 февралдаги 03-07/1102-рақамли хулосаси асосида чоп этилган.